

ŽANRSKOST FUNKCIJSKIH BESEDILNIH VRST

Mojca Nidorfer Šiškovič
Filozofska fakulteta, Ljubljana

UDK 811.163.6'42:316.77

V prispevku so predstavljene kategorije, ki vplivajo na analizo in razvrščanje funkcijskih besedilnih vrst v slovenščini. Upoštevani so razvoj in zadnja objavljena spoznanja s področja žanrske teorije, ki jezikovne prakse obravnava z integriranim pristopom več disciplin kot ponavljajoče se sporazumevalne dogodke, pri čemer upošteva tudi parametre žanra ter strokovnega in družbenega okolja – širše kot uveljavljena jezikovnozvrstna teorija in sistem besedilnih vrst. Poudarjeni so stalno spreminjajoči se sistem žanrov, njihova odprtost in družbenost besedilnih funkcij.

diskurz, žanr, funkcijska zvrstnost, besedilna vrsta, žanrska teorija

The article presents the most important categories affecting the analysis and classification of functional text types in Slovene. Account is taken of the development and recently published findings in the field of genre theory, which deals with language practice and recurrent communicative events in an integrated approach across disciplines, as well as genre parameters, and the professional and social environment, and which is wider than the established text variety theory and system of text types. The emphasis is on a constantly changing system of genres, their openness and the sociality of text functions.

discourse, genre, functional text variety, text type, genre theory

Funkcijske besedilne vrste predstavljajo različne družbene prakse, so primeri jezikovne rabe, ki jo družba prepozna po določenih stalnih sestavinah, npr. življenjepis, zapisnik, znanstveni prispevek, elektronsko sporočilo. Kljub temu pa analiza in uvrščanje besedilnih vrst v višje kategorije, tj. jezikovne zvrsti, v slovenščini sistemsko nista dorečena oziroma posodobljena v skladu z razvojem analize diskurza. Razloge je iskati predvsem v dejstvu, da je analiza diskurza v aplikativnem jezikoslovju premaknila središče raziskovanja v smer večjega zavedanja in upoštevanja jezikovnih praks kot družbenih praks ter temu ustrezno prilagodila tudi metodologijo. S primeri bo pokazano, zakaj bi bilo smiselno ustrezne prilagoditve opraviti tudi v slovenskem teoretičnem jezikoslovju.

Analiza diskurza

Analiza diskurza je najširše pojmovana kot raziskovanje jezikovne rabe, ki presega meje stavka oziroma povedi, in je široko razvejana znanstvena disciplina, ki so jo od 70. let 20. stoletja prevzele mnoge znanstvene discipline, od filozofije in sociologije do literature in jezikoslovja. Znanstvena področja so razvila različne pristope k analizi diskurza in z njimi zadostile različnim raziskovalnim interesom in vidikom. Skupni imenovalec raziskav je razumeti strukturo in funkcijo jezikovne rabe pri komuniciranju pomena ter širši družbeni vidik (prim. Halliday 1992; Skubic 2005; Swales 1990, 2005; Bhatia 1993, 2004). Bhatia (1993) povzema štiri stopnje v razvoju aplikativne analize diskurza, ki so si od konca 60. do 90. let 20. stoletja sledile v smeri od površinskega jezikoslovnega opisa h globinskemu: (a) zvrstna analiza v 60. in 70. letih 20. stoletja se je osredotočala

na prepoznavanje statistično pomembnih leksikalnih in slovničnih značilnosti jezikoslovnih zvrsti ter določenih besedilnih zvrsti, dodali pa so ji tudi tri dimenzije okoliščin: področje, način in slog ter kasneje še semantični in semiotični vidik; sledila ji je (b) funkcijska slovnica s slovnično-retorično analizo, ki raziskuje odnos med slovnično izbiro in retorično funkcijo ter ugotavlja, kako npr. znanstvenik izbira določena slovnična sredstva, ko piše; tretje obdobje predstavlja t. i. (c) interakcijska analiza diskurza, ki v ospredje postavlja interaktivno naravo interpretacije diskurza, torej upošteva tudi stališče naslovnika pri tvorjenju pomena ter pri analizi rabo jezika v raznolikih družbenih okoliščinah. Še vedno pa ne upošteva, da je uspešnost določenega komunikacijskega namena, ki mu služi določena vrsta besedila (diskurza), odvisna od uporabe posebnega konvencionaliziranega poznavanja jezikoslovnih in diskurzivnih virov, odvisnih od določene teme, družbeno-kulturnih in psiholingvističnih dejavnikov, povezanih z okoliščinami, značilnimi za določeno jezikovno zvrst oz. žanr; pomen interakcijske teorije je torej v poudarjanju interakcijske vloge diskurza in pojma strukture v rabi jezika; (č) zadnje obdobje aplikativne analize diskurza, ki se je začelo po letu 1990, se še intenzivneje posveča celostnejšemu in bolj poglobljenemu opisu jezika; t. i. žanrska analiza upošteva tudi družbenokulturne, institucionalne in organizacijske vidike ter konvencionalizirano strukturo diskurza, psiholingvistične vidike oblikovanja besedila ter interpretacije z jezikoslovnimi vpogledi. Takšen pristop vključuje znanja iz različnih disciplin in poznavanje več strokovnih področij, obenem pa sodelovanje strokovnjakov, teoretikov in praktikov s področja žanra, ki je predmet proučevanja.

Žanrska teorija

Žanrska teorija se je začela uveljavljati, ko so jezikoslovci z raziskovanjem jezikovne rabe odgovarjali na osrednje vprašanje, *zakaj* ima jezik v določeni rabi določeno obliko.

Upoštevanje neposrednega konteksta jezikovne rabe se je razširilo na obravnavo institucionalnega konteksta, strokovnega, akademskega itn., ter obravnavo konvencionaliziranih oblik jezikovne rabe. Bhatia (2004: 22) je žanrsko analizo definiral kot preučevanje jezikovnega obnašanja, umeščenega v institucionalizirano akademsko oz. strokovno okolje. V *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* je *zvrst* opredeljena kot »pojavná oblika jezika na določenem področju človekovega udejstvovanja«, dopušča odprte možnosti pri vzpostavitvi metodologije. Toporišičeva (2000: 13, 27) definicija *zvrsti* je, da gre za oblike jezika, *funkcijskih zvrsti* pa, da »služijo različnim uporabnostnim namenom; imenovali bi jih lahko tudi področne, ker ubesedujejo predmetnost različnih področij človekovega udejstvovanja«, imenuje jih *jeziki*, pri opredeljevanju njihovih značilnosti pa se, razen pri praktičnosporazumevalnem in praktičnostrokovnem jeziku, osredotoči zgolj na pisna besedila. Pomanjkanje kompleksnejšega zajema jezikovne rabe tako nujno pripelje do navedb v jeziku, ki ne zdržijo testa v aktualni jezikovni rabi.

Kljub temu da novi teoretični pristopi in dognanja niso sistemsko vključeni v slovensko jezikoslovje, pa jim sledijo posamezne razprave z analizami nekaterih besedilnih vrst oziroma žanrov (Balažič Bulc 2008, 2009; Verdonik 2006, 2007, 2010; Červ 2009; Mikolič 2009; Nidorfer Šiškovič 2006, 2008, 2010). Toporišičeva sistemsko uveljavljena opredelitev na štiri funkcijske zvrsti (1984, 2000) sicer ne predstavlja posebne težave pri načelnem uvrščanju besedil, težava pa nastane pri določanju podzvrsti, vrst, podskupin, tj. določanju, analiziranju in definiranju besedilnih vrst. V 4. izdaji *Slovenske slovnice* je v poglavju Tipologija besedil (Toporišič 2000: 715–716) poleg izraza *besedilne vrste* naveden tudi termin *žanri*: »vsako besedilo ima svoje posebne, tj. vrstne ali žanrske, značilnosti (poleg takih, ki so vsem bolj ali manj skupne)«, vendar v nadaljevanju avtor ne sledi metodologiji žanrskega pristopa in sodobni analizi diskurza. Manjkajo merila, zakaj sodi

določena besedilna vrsta v določeno funkcijsko zvrst, navedba relevantnih dejavnikov ter kategorij vpliva. Definiranje besedilne vrste¹ namreč ne more potekati izolirano, saj gre za analizo kompleksnega diskurza, entitete z elementi štirih razsežnosti: je družbeno dejanje, del določenega strokovnega področja, besedilo in žanr s prepoznanimi značilnostmi (prim. štiriprostorski model; Bhatia 2004: 19).

Temeljne značilnosti žanrov so naslednje (Bazerman 1994, 1997; Swales 1990, 2004; Bhatia 1993, 2004):

- žanri so tipi sporazumevalnih dejanj, ponavljajoči se sporazumevalni dogodki s prepoznano notranjo in zunanjo strukturo;
- obvladajo jih člani diskurzivnih skupnosti, ki so svojo žanrsko zmožnost pridobili z izkušnjami in izobraževanjem;
- so kompleksni in se stalno spreminjajo, temu pa sledijo tudi pristopi k njihovem proučevanju in uvrščanju v sistem.

Bahtin (1999: 232–233) je žanre v skladu s svojo teorijo izjav definiral kot »govorne (pisne in ustne) zvrsti, ki so določene s tematsko vsebino, slogom in kompozicijsko zgradbo ter opredeljeni s specifičnostjo danega področja komunikacije«. Po Swalesu (1990) so razredi komunikacijskih dogodkov, ki imajo tipične značilnosti stabilnosti, so prepoznavni in sestavljeni iz besedil (pisnih, govornjenih ali kombiniranih) ter postopkov kodiranja in dekodiranja, določeni z žanrsko opredeljenimi vidiki besedilne funkcije in so besedila. Komunikacijski nameni določenega žanra so prepoznani in tvorijo osnovna načela istovrstnih besedil, oblikujejo shematično strukturo diskurza, zamejujejo ter vplivajo na izbiro vsebine in sloga. Bhatia (1993, 2004) je povzel njegovo definicijo, da je vsak žanr primer uspešnega doseganja določenega komunikacijskega cilja, pri čemer je uporabljeno konvencionalizirano znanje jezikoslovnih in diskurzivnih virov. Svojo definicijo iz leta 1990 je Swales kasneje nadgradil z Ba-

zermanovo (1997: 19) opredelitvijo, da so žanri »okviri za družbena dejanja«. Poudarja, da je obvladovanje žanra zgolj eno od znanj, ki pripomore k uspešnim sporazumevalnim dejanjem (Swales 2004: 61–62).

Žanrska teorija ne govori o ključnih funkcijskih zvrsteh, kot jih poznamo v zvrstni teoriji, ampak o žanrskem sistemu. Žanre uvršča v sistem na dva načina, in sicer ločuje:

- a. *žanre različnih področij*, t. i. *področne žanre*, npr. žanre poslovnega, medicinskega, pravnega, športnega področja, ter
- b. *nadžanre, superžanre* ali *žanrske kolonije* (Swales 1990), tj. žanre, ki so skupni več področjem, npr. dopis, zapisnik, e-sporočilo; ti so si navzven podobni, po posameznih področjih pa se ločujejo po svoji notranji strukturi.

Primer zapisnika, ki po žanrski teoriji sodi k nadžanrom, nam pokaže nekaj kategorij, ki pridejo v poštev pri ustrežnejšem razvrščanju besedilnih vrst.

Razsežnosti žanra – primer zapisnika

Zapisnik je besedilna vrsta, ki jo v slovenski zvrstnosti uvrščamo k strokovnim besedilom, nastaja lahko na vseh strokovnih področjih, tvorijo pa ga različne diskurzne skupnosti. Besedilo zapisnika ima svoje prepoznavne značilnosti in tudi veljavnost uradnega dokumenta (je podpisano, opremljeno z datumom), po drugi strani pa je lahko napisano tudi ročno, z upoštevanimi nekaj ključnimi sestavinami, ki mu zagotovijo uredništev namena določene diskurzne skupnosti oziroma uporabnikov. Vnos iskalnega pojoja v iskalnik Google je pokazal 23 različno poimenovanih zapisnikov. Nekatere vrste zapisnikov so poznane splošnemu uporabniku, spet druge so vezane na določeno strokovno področje in poznane samo članom določene diskurzne skupnosti: zapisnik seje, zapisnik srečanja, zapisnik skupščine družbenikov, zapisnik mrliškega oglednika, policijski zapisnik, primopredajni zapisnik, inventurni zapisnik, zapisnik o izpitu, zapisnik o zagovoru,

¹ Besedilne vrste so lahko zapisane, govorne in elektronska besedila.

komisijski zapisnik o pregledu prejetega blaga, notarski zapisnik, zapisnik o kakovostnem prevzemu (MO), uradni zapisnik o tekmi, sodniški zapisnik o tekmi, reklamacijski zapisnik, tahimetrični zapisnik, zapisnik o dimnikarskem pregledu, zapisnik o sprejemu ustne ovadbe oziroma predloga za pregon, zapisnik o poškodovani številki, zapisnik glavne obravnave, ocenjevalni zapisnik, zapisnik o zaslišanju prič, zapisnik o stanju objekta itn.

Ugotovimo lahko, da gre za primer kompleksnega nadžanra z veliko žanrskimi podtipi. Analiza sestavin, ki se pojavljajo v vseh zapisnikih, je pokazala, da so to datum, kraj ter prisotnost, namen besedila pa je večinoma izražen že kot del imena zapisnika, tj. zapisnik seje, inventure, izpita itn., sestavina dnevni red pa je bila uporabljena le v nekaterih primerih, npr. pri zapisniku seje. Zapisniki športnih dogodkov se razlikujejo tudi po tem, ali gre za sestanek kluba, tekmovanje, ekipno tekmo, razlikujejo se po športnih panogah (šah, smučarski skoki, balet, košarka itn.), glede na vrsto tekmovanja, npr. ali gre za regionalno, državno, evropsko ali svetovno raven. Podrobnejša raziskava nadžanra in ustrezna gradivna podlaga bi pokazali značilnosti posameznih žanrov, konvencije rabe, retorične strukture, strokovne izraze in različnosti pri posameznih diskurzni skupnostih.

Besedilne vrste oziroma žanri v sodobni diskurzni analizi

Žanri, vezani na področja in prostore, kjer so v uporabi, npr. akademske institucije, šole, uradi, posamezna delovna mesta, tvorijo mrežo komunikacijskih dogodkov in različnih žanrov, osredotočenih okoli besedil, ki nastajajo v okviru jezikovne rabe. Kateri so torej lahko tisti elementi, ki manjkajo v jezikovnozvrstni teoriji, da bi zmogla funkcionirati v 21. stoletju? Cilj prispevka ni prikazati negativne plati v obstoječi ureditvi, ampak opozoriti na določene kategorije, ki govorijo v prid drugačnemu teoretičnemu pristopu pri opredelitvi funkcijskosti besedilnih vrst oziroma žanrov v slovenskem jezikoslovju.

Spoznanja večinoma izhajajo iz časa ob pravi doktorske disertacije o nadžanru poslovnih e-sporočil, ko za poglobitev v porajajoča se vprašanja ni bilo dovolj časa. Razmišljanje pa je predstavljeno z namenom slediti sodobni analizi diskurza in spodbuditi aktualizacijo teorije jezikovnih zvrsti ter morda ustrezneje zadostiti tudi pedagoškim potrebam.

Vidiki besedilnih vrst oz. žanrov

1. stalen razvoj, spremenljivost, tvorjenje in usihanje besedilnih vrst oz. žanrov

Besedilne vrste in žanri niso nekaj večnega, nespremenljivega. Na to vplivajo novi prenosniki, še posebej zadnji, elektronski prenosnik, tehnološki razvoj, človeški razvoj, globalizacija, prehod v družbo znanja. Nazoren primer so elektronsko posredovana besedila in e-sporazumevanje, saj imajo besedilne vrste oz. žanri v socialnih omrežjih, npr. na Facebooku, v e-sporočilih, predstavitev v programu Powerpoint, posebno obliko tako po sestavinah v makrostrukturi kot tudi v mikrostrukturi. O novem žanru govorimo, ko se določene prakse ustalijo, postanejo prepoznavne med člani določene diskurzne skupnosti po obliki, sestavi, načinu pojavljanja ter dobivajo konvencionalizirano obliko.

2. prepletanje funkcijskih (in socialnih) zvrsti, besedilnih vrst, žanrov; mešani žanri

Besedilne vrste oz. žanri so vedno pogostejše mešani, združujejo značilnosti in sestavine več žanrov. Primer so oglaševalska besedila: barvanje strokovnega besedila s promocijskimi sestavinami in prepletanje socialnih zvrsti – dodajanje elementov narečij in mestnih govoric. Komentiranje športnih dogodkov in analiza npr. podaj, prostih metov in conske obrambe pri košarki vsebuje velik delež strokovnega izrazja, ki ga uporabijo strokovnjaki, razumejo pa večinoma povprečni gledalci, ki spremljajo tekme, se ukvarjajo s košarko in so izraze osvojili preko

hobija oz. z izobraževanjem in izkušnjami. Poudarjena je torej intertekstualnost, tj. povezanost pri oblikovanju in interpretiranju besedila z drugimi besedili in žanri.

3. interaktivnost besedilnih vrst oz. žanrov

Pri novejših žanrih, zlasti elektronsko posredovanih besedilih, katerih raba strmo narašča, je poudarjena interaktivnost. Prenosnik predvideva interakcijo med udeleženci, za razliko od nekdanjih pisem, poslanih preko navadne pošte, ko je odgovarjanje vzelo veliko časa, zdaj odgovorimo na sporočila in pisma v nekaj sekundah, sporazumevanje večinoma poteka dvo- ali večsmerno.

4. večbesedilnost, večkodnost

Ob ozkem preučevanju zgolj ene besedilne vrste bomo izgubili veliko informacij, saj gre pogosto za več vrst sporazumevanja, več vrst besedilnosti in večkodnosti (večpredstavnosti). Uporabniki v sodobnih družbah stalno preklapljammo med prenosniki – vidnimi, slušnimi in elektronskimi, ki so največkrat kompleksne entitete in vključujejo večpredstavnostno rabo. Kot primer navajam zagovor doktorske disertacije, ki ima konvencionalno obliko in potek, čeprav po vsej verjetnosti delno različen po oddelkih, fakultetah in univerzah, ter vključuje posebne naloge članov komisije in kandidata; predstavitev disertacije, pri kateri gre za izvedbo predstavitve powerpoint, ustno predstavitev ob predstavitvi powerpoint, odgovarjanje na vprašanja komisije, razpravo z udeleženci, branje ocene s strani mentorja, zaključek in razglasitev uspešnosti zagovora ter kandidata itn.

5. kontekst in sobesedilo

Vloga konteksta in sobesedila pri določanju besedilne vrste oziroma žanra je ključna. Porajajo se vprašanja, kako podrobno moramo raziskati kontekst, da katere mere ga upoštevati, da lahko rečemo, da gre za novi žanr. Bhatia (1993) je raziskovanje žanrov razširil z vključitvijo na eni strani neposrednega konteksta, izhajajočega iz besedila, nato konteksta diskurzne skupnosti ter širšega

konteksta, v katerem se določeni žanr uporablja, tj. vpliva institucionalnega in realnega sveta diskurza, pri čemer je povezal pragmatične dejavnike s konvencionalno rabo jezika v žanrih, hkrati pa na drugi strani dopustil odprtost teorije zaradi stalno spreminjajočih se dejavnikov vpliva in posledično spreminjajočim se žanrom. Swales (2004: 3) kategorizira kontekst tako, da govori o »zgodovinskem, družbenem, materialnem in osebnem« kontekstu.

Pedagoške potrebe – uporabniki kot člani diskurzivnih skupnosti

Vidik, ki ne sodi v zgornjo kategorizacijo, a je vreden posebne omembe, so pedagoške potrebe. Stalna prenova teoretičnih podlag besediloslovja in žanrov namreč omogoča posodabljanje pedagoške prakse, pripravo novih učbenikov ter učnih gradiv za učence in dijake, uspešen prenos znanja v pedagoško prakso ter posodabljanje znanja. Ustrezno visoka žanrska pismenost pa uporabnikom jezika zagotavlja prepoznavanje in učinkovito rabo žanrov; če žanre uspešno usvojijo v času osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja, jim to zagotavlja tudi večjo funkcionalno pismenost kasneje v življenju, uspešnost ter učinkovitost v času študija in na trgu dela. Usposobljenim uporabnikom tako novi žanri, tj. pogosto menjajoči se obrazci, novi sporazumevalni dogodki in novi prenosniki, ne predstavljajo težav pri uspešnem sporazumevanju. Žanrsko raznolikost lahko ponazorimo z navedbo primerov, s katerimi se sreča študent v času študija, npr. slovenistike: seminarske naloge pri različnih predmetih (npr. dialektologiji, sociolingvistiki, sodobni književnosti, poeziji), predstavitve (powerpoint) seminarskih nalog, pisni in ustni izpiti, konzultacije pri pisanju diplome, izpolnjevanje študentskih anket (ki so pomembne za habilitacijo univerzitetnih učiteljev), sodelovanje v spletni učilnici, sporazumevanje s profesorji glede opravljanja izpitov, sodelovanje s tutorji, pisarnami oddelkov in fakultete, pisanje prošenj za podaljšanje statusa študenta, pridobitev študentskih

potrdil, izpolnjevanje obrazcev ob vpisu, prepisu, vabilo staršem in prijateljem na podelitev diplome, zagovor in podelitev diplome itn. Študenti svojo žanrsko zmožnost pridobijo z izobraževanjem in z izkušnjami, tj. kot člani določene akademske, študentske diskurzivne skupnosti, izobraževalni sistem pa jim pri tem nudi ustrezno podlago.

Zaključek

Žanrska analiza proučuje konvencionalizirane jezikovne prakse na strokovnih področjih. Poleg besedilnih značilnosti ima v žanrskem raziskovalnem pristopu pomembno vlogo širši družbeni kontekst in sodelovanje več strokovnih področij, npr. jezikoslovcev in psihologov, računalničarjev, strokovnjakov korpusnega jezikoslovja. Žanrski sistem predvideva razvrščanje žanrov po področjih in kot nadžanrov, tj. žanrov, ki so skupni več področjem, ločujejo se v mikrostrukturi. Splošno prepoznani vidiki pri žanrskem proučevanju so odprtost, spremenljivost, mešanje besedilnih in žanrskih oblik ter intenzivno nastajanje novih, pogosto mešanih žanrov. Zato so že splošne omejitve žanrov težko določljive in meje pri obravnavi različnih žanrov prilagodljive, posebej nazorni pri tem so primeri kompleksnih, večkodnih in interaktivnih žanrov elektronsko posredovanega sporazumevanja. Pomemben vidik žanrskega proučevanja so tudi pedagoške potrebe, saj bomo lahko učinkovito usposabljali ustrezno žanrsko pismene jezikovne uporabnike le s posodobitvijo teoretičnih podlag ter preureditvijo veljavne jezikovnozvrstne teorije in funkcijskih besedilnih vrst.

Literatura

- BAHTIN, Mihail M., 1999: *Estetika in humanistične vede*. Ljubljana: Studia Humanitatis.
- BALAŽIC BULC, Tatjana, 2008: *Raba in funkcija konektorjev v jezikoslovnem diskurzu na primeru slovenščine in hrvaščine kot prvega in tujega jezika. Doktorska disertacija*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- BAZERMAN, Charles, 2011: Chapter 13. Genre as Social Action. James P. Gee, Michael Handford (ur.): *The Routledge Handbook of Discourse Analysis*. Routledge Taylor and Francis Group. <http://www.education.ucsb.edu/bazerman/chapters/chapters1.html>
- BAZERMAN, Charles, 1997: The life of genre, the life in the classroom. Wendy Bishop, Hans Ostrum (ur.): *Genre and writing*. Portsmouth, NH: Boynton, Cook. 19–26.
- BAZERMAN, Charles, 1994: Systems of Genre and the Enactment of Social Intentions. Aviva Freedman, Peter Medway: *Genre and the New Rhetoric*. Taylor & Francis. 79–101. <http://www.education.ucsb.edu/bazerman/chapters/documents/Bazerman1994ChptrSystemGenres.pdf>
- BHATIA, Vijay K., 1993: *Analysing genre: Language use in professional settings*. New York: Longman Publishing.
- BHATIA, Vijay K., 2004: *Worlds of written discourse*. London, New York: Continuum.
- ČERV, Gaja, 2009: Žanrski korpus novinarskih besedil. Marko Stabej (ur.): *Infrastruktura slovenščine in slovenistike. Obdobja 28*. Znanstvena založba Filozofske fakultete. 89–95.
- KRANJC, Simona, 2004: Jezikovna zvrstnost v sodobnih medijih. Erika Kržišnik (ur.): *Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem: členitev jezikovne resničnosti. Obdobja 22*. 395–405.
- MIKOLIČ, Vesna, 2009: Specializirani jezikovni korpusi in funkcijska zvrstnost. Marko Stabej (ur.): *Infrastruktura slovenščine in slovenistike. Obdobja 28*. Znanstvena založba Filozofske fakultete. 257–263.
- HALLIDAY, M. A. K., HASAN, Ruqaiya, 1985, 1992: *Language, context, and text: aspects of language in a social-semiotic perspective*. Oxford University Press.
- NIDORFER ŠIŠKOVIČ, Mojca, 2007: Značilnosti elektronskega diskurza. Irena Orel (ur.): *Razvoj slovenskega strokovnega jezika. Obdobja 24*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik. 163–174.
- NIDORFER ŠIŠKOVIČ, Mojca, 2009: Žanrski pristop k analizi poslovnih e-sporočil. Marko Stabej (ur.): *Infrastruktura slovenščine in slovenistike. Obdobja 28*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 271–277.
- NIDORFER ŠIŠKOVIČ, Mojca, 2010: *Pragmatičnojezikoslovna analiza elektronskih poslov-*

- nih pisem v slovenščini. Doktorska disertacija.* Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- SWALES, John M., 1990: *Genre analysis: English in academic and research settings.* Cambridge University Press.
- SWALES, John M., 2004: *Research Genres. Explorations and applications.* Cambridge University Press.
- TOPORIŠIČ, Jože, 2000 (1976): *Slovenska slovnica.* Maribor: Založba Obzorja.
- VERDONIK, Darinka, ŽGANK, Andrej, PISANSKI PETERLIN, Agnes, 2007: Diskurzni označevalci v dveh pogovornih žanrih. *Jezik in slovstvo* 52/6. 19–33.
- VERDONIK, Darinka, 2006: *Analiza diskurza kot podpora sistemom strojnega simultanege prevajanja govora. Doktorska disertacija.* Ljubljana: Filozofska fakulteta.